

de Kracht van Veenendaal

de **Kracht** van
Veenendaal

Inhoudsopgave

1. Inleiding / leeswijzer

2. Preambule
 - 2.1 Pijlers bestuursstijl college
 - 2.2 Randvoorwaarden coalitie

3. Raadsprogramma 2014 – 2018
 - 3.1 Algemeen
 - 3.2 Bestuur
 - 3.3 Economie, werk en ontwikkeling
 - 3.4 Sociale leefomgeving
 - 3.5 Fysieke leefomgeving
 - 3.6 Financiën en control

1. Inleiding / leeswijzer

De kracht van Veenendaal

Graag presenteren wij, SGP, D66, VVD, ProVeenendaal en CDA, het raadsprogramma voor de komende raadsperiode. Wij hebben de ambitie om de kracht van Veenendaal duidelijk te laten zien en deze te gebruiken. Die kracht zit in onze inwoners, zit in onze ondernemers en zit ook in onze maatschappelijke organisaties. In gezamenlijkheid en afzonderlijk laten zij hun kracht zien in sport, cultuur, zorg, als vrijwilliger, in het centrum, bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen, in de zorg voor de natuur, maar ook als buurman/-vrouw, mantelzorger, etc. Die kracht zit ook in het gemeentebestuur in de zorg voor algemene voorzieningen, in de aanpak van de nieuwe ontwikkelingen in het sociaal domein, in het bieden van een vangnet voor hen die dat nodig hebben.

Raadsprogramma

Hoofdstuk 3 van dit document vormt het daadwerkelijke raadsprogramma. In dit programma zijn de diverse thema's en onderwerpen beschreven op hoofdlijnen. De meer concrete uitwerking vindt plaats na de vaststelling ervan. Het nieuwe college gaat nog voor de zomer 'on tour' door Veenendaal om daarvoor input op te halen. De kracht vanuit de samenleving krijgt zo een plaats bij die uitwerking. Dit biedt de gelegenheid te sturen op de vanuit die samenleving gewenste effecten. In samenspraak met de organisatie wordt bekeken welke onderwerpen vervolgens meer programmatisch of projectmatig worden opgepakt.

Als coalitievormende partijen hebben wij uitgesproken dat wij graag zien dat dit programma breed door raad en samenleving wordt gedragen. Om deze reden is er een bijeenkomst georganiseerd op 7 mei 2014 voor inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en raadsleden over het concept raadsprogramma. Doel van deze bijeenkomst was om te horen welke kansen en uitdagingen de deelnemers zien voor de gemeente en voor zichzelf in de koers voor de toekomst van een krachtig Veenendaal.

De bijeenkomst is met ruim 120 deelnemers erg goed bezocht. Wij zijn erg blij met de hoge opkomst en de vele reacties. Dat wijst op betrokkenheid en mee willen doen, zaken waar we als nieuwe coalitie veel belang aan hechten. Een deel van de reacties sluit aan bij datgene wat wij al hadden opgenomen in het concept-raadsprogramma, een ander deel heeft geleid tot aanpassingen in het programma, het grootste deel van de reacties wordt meegenomen bij de concrete uitwerking. Datzelfde geldt voor de reacties die wij per mail, brief en twitter hebben ontvangen.

Hieronder volgt een overzicht van de aanpassingen in de tekst van het raadsprogramma.

Algemeen:

- Toegevoegd is dat we er expliciet aandacht aan zullen besteden dat de eerder genomen besluiten over de bezuinigingen de komende jaren zichtbaar en voelbaar zullen zijn.

Thema Bestuur:

- De rol van de politiek als brugfunctie tussen inwoners en de gemeente expliciet benoemd.

Thema Economie, Werk en Ontwikkeling:

- Benoemen van de verantwoordelijkheid van de gemeente voor beschut werk.
- Innovatieregeling breder dan cultuur en economie. Ondernemerschap in onderwijs.

Thema Sociale leefomgeving:

- Menselijke maat genoemd bij decentralisaties sociaal domein.
- Gebruikmaken van kennis en expertise uit het veld bij in- en uitvoering decentralisaties.
- Armoedebestrijding toegevoegd aan paragraaf over minima.
- In paragraaf over cultuur aandacht gevraagd voor belang van cultuureducatie.

Thema Fysieke leefomgeving:

- Consequenties veranderend landelijke beleid ten aanzien van zelfstandig wonen wordt samen met verzorgingsinstellingen opgepakt.
- Integraal meervoudig gebruik van vastgoed geldt ook voor sportaccommodaties.

Thema Financiën en control:

- In paragraaf algemeen er ook op gewezen dat eerder genomen besluiten over bezuinigingen in deze raadsperiode hun beslag zullen krijgen.

Mede door het inzichtelijk maken van de aanpassingen leggen wij verantwoording af over wat wij met de input van 7 mei 2014 hebben gedaan. Bij de verdere uitwerking die de komende periode zal plaatsvinden zullen wij dat blijven doen over de meer concrete input. Het succes van de bijeenkomst is voor ons in elk geval aanleiding invulling te blijven geven aan de uitgangspunten die zijn opgenomen in de pre-ambule zoals actief in gesprek gaan met de samenleving, ruimte voor co-creatie, open en transparant communiceren, etc.

Preambule

Het raadsprogramma is door de coalitiepartijen voorzien van een preambule die bestaat uit twee onderdelen:

1. de pijlers voor de bestuursstijl die deze coalitie van het college verwacht;
2. randvoorwaarden met voor de coalitiepartijen bindende afspraken over de koopzondag en evenementen op zondag.

Deze preambule maakt geen onderdeel uit van het door de raad vast te stellen raadsprogramma. Uiteraard staat het de raad vrij zich uit te spreken over de inhoud van deze preambule.

2. Preambule coalitie 2014-2018

In het eerste deel van deze preambule beschrijven de coalitiepartijen welke houding en bestuursstijl de komende raadsperiode van het college wordt verwacht. Daarvoor is een aantal pijlers geformuleerd. Deze gaan over de relatie tussen de gemeente en de samenleving, het college en de raad, binnen het college en over de positie van de ambtelijke organisatie.

In het tweede deel van deze preambule wordt een tweetal onderwerpen benoemd waarover deze coalitie bindende afspraken heeft gemaakt. Deze maken daarom geen onderdeel uit van het raadsprogramma.

2.1 Pijlers bestuursstijl college

1. De Veenendaler staat centraal in een open en tolerante gemeente

In de gemeente Veenendaal heeft de inwoner een centrale plaats. Het gemeentebestuur kent de inwoners, ondernemers en organisaties en weet wat er speelt. Veenendaal vormt een netwerksamenleving, waarvan het gemeentebestuur een onderdeel is. Het gemeentebestuur gaat actief in gesprek met de samenleving, staat open voor gevoelens en luistert naar argumenten. Gelijkwaardigheid in relaties met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid zorgt voor verdraagzaamheid.

2. Initiatieven voor verandering: 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij'

De gemeente staat open voor initiatieven van buitenaf. Partijen die initiatieven nemen, krijgen vertrouwen, ook als dat betekent dat verantwoordelijkheden moeten worden gedeeld of budgetten moeten worden overgedragen. In dat geval faciliteert de gemeente.

Zelfbewust en vanuit eigen kracht neemt het gemeentebestuur initiatieven die nodig zijn in de veranderende maatschappij. Het gemeentebestuur maakt plannen in samenspraak met belanghebbenden en verkent eerst of ze wel nodig zijn. Draagvlak ontstaat door te luisteren naar ideeën en behoeften die in de samenleving leven.

3. Het college hanteert een open en onbevangen bestuursstijl

De gemeenteraad heeft het primaat en stelt de kaders op hoofdlijnen vast. Het college hanteert een bestuursstijl waarbij voldoende ruimte is voor inbreng, wijziging, verbetering of co-creatie van de gemeenteraad, de inwoners, de ondernemers, de organisaties en andere partners. Samen zoeken we naar de beste oplossingen. De wijze van communiceren is open en transparant, proactief en betrouwbaar en met inzet van de moderne media. Nieuwe voorstellen worden zo mogelijk gepresenteerd met een of meer daarvoor ontwikkelde alternatieven.

4. Bestuurscultuur

Het college is zichtbaar, geeft duidelijk richting, inspireert met voorbeeldgedrag en zorgt voor verbinding. De collegeleden inspireren door zichzelf te zijn. Ze stellen zich kwetsbaar, transparant en bescheiden op. Dit leidt tot een bestuurscultuur die gericht is op:

- binding van inwoners, ondernemers en organisaties;
- externe oriëntatie;
- creëren van vertrouwen, openheid, tolerantie en creativiteit;
- oplossingen vanuit een visie op de toekomst die ambitieus, maar ook realistisch is.

5. Collegiaal bestuur

Er is in het college sprake van collegiaal bestuur met ruimte voor het innemen van minderheidsstandpunten. De thema's die de komende periode aan de orde zijn, vragen om een integrale aanpak. Rekening houdend met deze dwarsverbanden zijn de verantwoordelijkheden duidelijk en transparant belegd.

6. De organisatie ontwikkelt

De gemeentelijke organisatie heeft een open houding naar de samenleving. Zij staat midden in de veranderende maatschappij en maakt gebruik van de daarin aanwezige kennis en ervaring. Als netwerkorganisatie faciliteert zij en speelt zij creatief in op de nieuwe ontwikkelingen. Dit college geeft het gemeentelijk apparaat de ruimte en het vertrouwen. Samen met de directie gaat het verder op de ingeslagen weg om door te groeien naar een toekomstbestendige, open, betrouwbare en wendbare gemeentelijke organisatie.

2.2 Randvoorwaarden coalitie

De coalitie wordt gevormd door partijen die in achtergrond en principes soms van elkaar verschillen. Wij hebben naar elkaar uitgesproken daarvoor respect te hebben en zijn in vertrouwen met elkaar aan de slag gegaan. Tijdens de coalitie-onderhandelingen zijn afspraken gemaakt over twee onderwerpen waarbij die verschillen expliciet aan de orde komen. Deze onderwerpen worden als vaststaand beschouwd voor de nieuwe collegeperiode van vier jaar. Hieronder volgen de daarover vastgestelde teksten.

KOOPZONDAG

Wij respecteren de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen waaruit een duidelijk signaal valt af te leiden over de koopzondag. Noch vanuit het college noch vanuit de fracties van de in het college vertegenwoordigde partijen zullen in deze raadsperiode initiatieven worden ontplooid om te komen tot het instellen van een koopzondag in Veenendaal.

EVENEMENTENBELEID

In de raadsperiode 2014-2018 vindt geen uitbreiding van het aantal buitenevenementen op zondag plaats. Er is ruimte om de keuze over de aangewezen locaties te heroverwegen.

3. Raadsprogramma 2014 - 2018

3.1 Algemeen

In Veenendaal staat de inwoner centraal. De Veense samenleving is divers van samenstelling, maar voor iedereen is er een plek. Dat is de kracht van Veenendaal. Als gemeentebestuur betrekken we de inwoners, de ondernemers en de maatschappelijke instellingen bij wat we doen. We nemen zelf initiatieven, maar bieden ook graag ruimte voor initiatieven van anderen. Met onze gemêleerde bevolking en ons dynamische bedrijfsleven willen we invulling geven aan het behoud en de ontwikkeling van onze strategische positie in het midden van het land.

De meeste inwoners van Veenendaal kunnen zelfstandig leven en wonen. De zelfstandige burger vindt zijn weg zelf wel. Voor hem of haar is de bemoeienis van en met de gemeente beperkt. De gemeente biedt een vangnet voor die mensen in de samenleving, die niet zelfstandig hun weg kunnen vinden. De gemeente faciliteert hen bijvoorbeeld bij het zoeken naar werk, bij het regelen van zorg en stimuleert het opzetten van activiteiten in de omgeving. Als gemeentebestuur willen we graag dat iedereen meedoet en dat inwoners in hun eigen kracht komen. We brengen daarvoor verschillende groepen in de samenleving bij elkaar.

De ontwikkelingen in het sociaal domein waarmee we als overheid de komende jaren te maken krijgen, vragen veel aandacht. We moeten zorgen voor voldoende en adequate voorzieningen, maar de financiële middelen zijn beperkt. Dit vraagt om creativiteit. Bovendien zullen de eerder genomen besluiten over de bezuinigingen de komende jaren zichtbaar en voelbaar zijn. Hier zullen we expliciet aandacht aan besteden.

Als gemeentebestuur zorgen we voor algemene voorzieningen zoals veiligheid, leefbaarheid in de openbare ruimte, sport en cultuur. We pakken die onderwerpen integraal en vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid slagvaardig op.

In Veenendaal ligt de verantwoordelijkheid daar, waar die het beste kan worden ingevuld. Taken en bevoegdheden worden daarom zodanig belegd dat ze passen bij de rol die men heeft.

In dit raadsprogramma gaan we achtereenvolgens in op de volgende thema's.

- Bestuur
- Economie, werk en ontwikkeling
- Sociale leefomgeving
- Fysieke leefomgeving
- Financiën en control

3.2 Thema: Bestuur

Algemeen

Veenendaal wordt bestuurd vanuit het uitgangspunt dat de inwoner centraal staat in een gemeente waar voor iedereen plaats is. Inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen worden betrokken bij en krijgen ruimte om hun inbreng te leveren aan het besturen van de gemeente. De politiek vervult daarin een brugfunctie. In de samenwerking tussen de raad, het college en de burgemeester, maar ook in de samenwerking tussen het gemeentebestuur en de gemeentelijke organisatie laten wij onze kracht zien. Een heldere verdeling van de taken en de invulling van ieders rol is daarbij cruciaal. Met onderling vertrouwen en door los te laten waar dat nodig is, komen we in gezamenlijkheid tot oplossingen voor vraagstukken waar de gemeente voor staat. Vraagstukken zoals de invoering van de decentralisaties in het sociaal domein en de visieontwikkeling voor de korte en lange termijn worden integraal aangepakt.

Dienstverlening

De samenleving ervaart de resultaten van krachtig besturen in heldere en eenduidige dienstverlening. Mensen en hun vragen staan centraal. Wij werken oplossingsgericht en zijn transparant in de processen. Overbodige regels worden geschrapt. De gemeente is via alle bestaande communicatiekanalen bereikbaar, zodat inwoners, ondernemingen en instellingen hun zaken met de gemeente snel en zeker kunnen regelen. Zowel de techniek als onze houding en ons gedrag zijn afgestemd op de behoeften van de klanten.

Overlegvormen

In Veenendaal zijn veel overlegvormen, platforms en netwerken actief. Niet voor iedereen is altijd duidelijk waar en wanneer vragen kunnen worden gesteld en inbreng kan worden geleverd. Wij willen daar kritisch naar kijken. Om te voorkomen dat betrokkenen niet gehoord worden, gaan wij, samen met onze partners, deze overlegvormen duidelijk in beeld brengen en zo nodig efficiënter inrichten.

Veiligheid

Veiligheid en leefbaarheid zijn belangrijke thema's in Veenendaal. In Veenendaal is het voor iedereen veilig.

Blijvend besteden we in samenwerking met politie en openbaar ministerie, maar ook met onze inwoners, aandacht aan de aanpak van de criminaliteit en de handhaving van de openbare orde. De komende tijd zal de focus sterker komen te liggen op de beïnvloeding van de veiligheidsbeleving. Daarbij gaat het zowel om het vergroten van de tolerantie in onze samenleving als de beleving van de openbare ruimte. Het moet dus niet alleen veilig zijn, maar ook veilig voelen. De gemeenteraad zal een beleidsplan veiligheid worden voorgelegd, waarin een integrale aanpak van deze twee veiligheidsdomeinen wordt beschreven.

De lijn zoals ingezet met het programma Veiligheid wordt voortgezet. In aanvulling daarop merken wij op dat huiselijk geweld voor ons niet acceptabel is. Het zich veilig voelen achter de voordeur is, binnen de grenzen van regelgeving en met respect voor ieders privacy, een voortdurend aandachtspunt.

Regionale samenwerking

Vanuit het principe van zelfbewustzijn en eigen kracht blijft Veenendaal een betrouwbare partner in de regio. Als het gaat om regionale samenwerking hanteren we een

netwerkbenadering en richten we ons in de eerste plaats op Rhenen en Renswoude. Veenendaal heeft een scharnierfunctie in de regio en van daaruit bekijken we, afhankelijk van het beleidsterrein of vraagstuk, met welke gemeenten het beste kan worden samengewerkt. Vanuit die netwerkbenadering zet Veenendaal zich daarnaast ook in voor samenwerking in de Regio Food Valley en in de provincie Utrecht. Sturing op en informatie-uitwisseling met de samenwerkingsverbanden waar we als gemeente aan deelnemen, is belangrijk. Deze punten worden kritisch gezien en zo nodig verbeterd. Een goede invulling van de rol van de gemeenteraad en van het college is daarbij het uitgangspunt.

3.3 Thema: Economie, Werk en Ontwikkeling

Algemeen

Binnen de mogelijkheden waarover iemand beschikt is het hebben van werk belangrijk om deel te kunnen nemen aan de samenleving. Immers, werk geeft inkomen waarmee men zichzelf, het eventuele gezin en anderen kan onderhouden. Er is niet alleen geld voor zorg-voor-de-ander, maar ook voor zaken als cultuur, welzijn en ontspanning. Bovendien biedt werk mogelijkheden voor het maken van contacten.

Een sterk economisch klimaat in Veenendaal is onmisbaar. Het is de belangrijkste pijler voor een gezonde arbeidsmarkt. Dat betekent dat er voortdurende aandacht moet zijn voor een goed ondernemersklimaat en een goede invulling van de werkgeversdienstverlening. De kansen die de huidige economische opleving biedt, grijpen we aan om de lokale en de regionale economie te versterken. Dat is noodzakelijk om ondernemers en daarmee werkgelegenheid in Veenendaal te behouden. Veenendaal biedt ook ruimte voor de ontwikkeling van mensen.

Werkgelegenheid

Voor de groei van de werkgelegenheid is de visie die is geformuleerd in het Beleidskader invoering Participatiewet 2014-2015 leidend: activeren van mensen die aan de kant staan, verbinden van werkgevers en werkzoekenden en ondersteuning van mensen die dat echt nodig hebben. Beschut werken wordt een verantwoordelijkheid voor de gemeente. Voor mensen die geen of onvoldoende arbeidsvermogen hebben, gaan we op zoek naar middelen om hun participatie in welke vorm dan ook te ontwikkelen. We zullen het bedrijfsleven en de sociale werkvoorziening daarbij betrekken.

Veenendaal is een sterke partner in de arbeidsmarktregio FoodValley. De werkgelegenheid in de regio, de uitvoering van de Participatiewet en de opgaven uit het sociaal akkoord vragen om een goede regionale samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid.

Ondernemen

Het is van belang de goede samenwerking die in de afgelopen periode tot stand is gekomen met het bedrijfsleven in Veenendaal voort te zetten en uit te bouwen. Thema's als maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaam ondernemen bieden kansen. Met de komst van één ondernemersloket met een gemeentelijk aanspreekpunt wordt ondernemerschap gefaciliteerd en krijgt het de ruimte.

Veenendaal heeft een divers bedrijfsleven, wat we willen behouden en versterken. Om de bekendheid als ICT-gemeente te vergroten, wordt een strategische visie op ICT ontwikkeld. Binnen de gemeente Veenendaal past een innovatieve cultuur die nieuwe initiatieven ondersteunt. De gemeente heeft oog voor de positie van ZZP'ers; ze vormen een belangrijke pijler van de Veenendaalse economie. Ruimte voor ontmoeting en samenwerking draagt bij aan het verbinden van mensen en het ontstaan van gezamenlijke ideeën en oplossingen. Veenendaal wil een broedplaats zijn voor talent in het algemeen en voor ZZP'ers in het bijzonder. De ambities van Winkelstad Veenendaal en de Stichting Promotie Veenendaal behouden onze aandacht. Wij maken graag gebruik van de kennis en kunde van betrokken lokale ondernemers. We zoeken naar mogelijkheden om een innovatieregeling in het leven te roepen om daarmee onder andere de verbinding tussen cultuur en economie te stimuleren en te versterken. Het uitgangspunt daarbij is niet een subsidieregeling, maar een revoluerend fonds of een daarmee vergelijkbare constructie, ook toepasbaar op andere domeinen.

Ontwikkeling

Wie aan het werk wil, dient daarvoor naar vermogen opgeleid te zijn. Van belang is de aansluiting tussen de vraag vanuit de werkgevers en de opleidingsrichting vanuit het onderwijs. Hiertoe bevorderen we niet alleen de verbinding tussen onderwijs, ondernemers en overheid, maar ook dat bedrijven stageplaatsen beschikbaar stellen en dat voortijdige schooluitval wordt voorkomen. Wij vinden het belangrijk dat scholen ondernemender worden en ondernemerschap tonen in beleid, organisatie en lesprogramma.

Wij streven naar een diversiteit aan onderwijsaanbod binnen Veenendaal dat aansluit bij de ambities van zowel de gemeente als het bedrijfsleven. De mogelijke behoefte aan nieuwe onderwijstypen voor onze jongeren krijgt onze onverdeelde aandacht. We zetten ons in om het onderwijs buiten Veenendaal goed bereikbaar te houden.

Beheersing van de Nederlandse taal is onmisbaar. Daarom blijft de inzet op het tegengaan en voorkomen van taalachterstanden gehandhaafd, met de nadruk op taalachterstanden bij jonge kinderen. Ieder kind moet de ondersteuning krijgen die nodig is om mee te kunnen komen op school. De gemeente volgt de invoering en de uitvoering van Passend Onderwijs nauwlettend en draagt zorg voor een goede afstemming tussen Passend Onderwijs en de drie decentralisaties in het sociale domein.

3.4 Thema: Sociale leefomgeving

Algemeen

Met name in het sociaal domein staat het welzijn en welbevinden van onze inwoners centraal. Dat geldt zeker voor de kwetsbare burgers, zij die op een of andere wijze zorg nodig hebben. Wij gaan voor een verantwoorde invoering van de decentralisaties per 1 januari 2015. De ervaringen met de recente bestuurlijke aanbesteding van het welzijnswerk worden meegenomen ten behoeve van een goede uitvoering van de decentralisaties. Heldere en proactieve communicatie over de veranderingen draagt daaraan bij. Sturing en regievoering vindt plaats op effecten. De decentralisatieopgaven worden samen met instellingen en professionals uitgevoerd, waarbij ieders kracht zo optimaal mogelijk ingezet wordt. De vastgestelde beleidskaders zijn daarbij richtinggevend. Zowel voor wat betreft de uitvoering van de Jeugdwet, de nieuwe Wmo als de Participatiewet geldt het principe van één gezin, één plan, één regisseur. De inwoners kunnen zelf de regie voeren over de ondersteuning die zij van de gemeente ontvangen.

Het algemeen uitgangspunt is dat de inwoners de vrijheid hebben om te kiezen voor (een aanbieder van) zorg en ondersteuning die aansluit bij de zorginhoudelijke, godsdienstige, levensbeschouwelijke en culturele identiteit en wensen. De inwoners kunnen ervoor kiezen om de zorg en ondersteuning zelf in te kopen met een persoonsgebonden budget, mits zij aan de gemeentelijke randvoorwaarden die gelden voor het verantwoord inzetten van dit budget voldoen.

Model Veenendaal

Model Veenendaal geeft richting aan de veranderingen in het sociaal domein. Dit model is vastgesteld door de gemeenteraad in december 2012. Het geeft vorm aan de vernieuwing van de ondersteuning van de inwoners met als kenmerken: klantgericht, laagdrempelig, effectief en financieel beheersbaar. Model Veenendaal is het vertrekpunt, waarbij het van belang is te blijven evalueren en open te staan voor aanpassingen van het model waar nodig. Het is van groot belang dat kwetsbare groepen in beeld blijven en inwoners niet tussen de wal en het schip vallen.

Model Veenendaal gaat uit van wederkerigheid. Enerzijds is het de vraag welke bijdrage de inwoners aan Veenendaal in het algemeen en in het bijzonder aan elkaar kunnen leveren. Anderzijds is de gemeente er als vangnet voor mensen die er noch op eigen kracht, noch met hulp van anderen uitkomen.

Wij realiseren ons dat het noodzakelijk is dat inwoners, instellingen en ook de gemeente anders moeten gaan denken en handelen. Voor de gemeente verandert de rol van *zorgen voor* naar *zorgen dat*. Inwoners worden primair zelf verantwoordelijk voor het oplossen van de ondersteuningsvraag, moeten bereid zijn elkaar te helpen en de weg weten naar de professionele ondersteuning.

Van algemene maatschappelijke organisaties, kerken, sportverenigingen en anderen uit de Veenendaalse gemeenschap zien wij graag dat zij actief bijdragen aan de participatie van inwoners en signaleren wanneer professionele ondersteuning nodig is. De gemeente ziet en erkent de belangrijke plek van vrijwilligers in de samenleving. Vrijwilligers worden waar mogelijk gefaciliteerd en krijgen de ondersteuning en waardering die zij verdienen. In tegenstelling tot vrijwilligers hebben mantelzorgers vaak een niet vrijwillig gekozen zorgende rol. Het is van belang ook hen de nodige steun en waardering te geven.

Wijkgericht werken

We gaan de zorg zo dicht mogelijk bij de burger organiseren, dus in de wijk of de buurt. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van wijkteams. In deze teams werken professionals integraal samen en maken zij afspraken over de benodigde hulp en ondersteuning aan individuele inwoners en/of gezinnen. Van de wijkteams wordt verwacht dat zij ook de partijen die actief zijn op het gebied van verpleging en verzorging daarbij betrekken. In de wijk wordt efficiënt gewerkt en wordt dubbel werk voorkomen.

Jeugdwet, Wmo en Participatiewet

De invoering en uitvoering van de Jeugdwet, de nieuwe Wmo en de Participatiewet vragen het nodige van de gemeente. In de afgelopen periode is veel in gang gezet. Wij zetten in op maatwerk voor de zorgvrager en maken graag gebruik van de kennis en expertise vanuit het veld. De menselijke maat is de schaal waarop zorg en ondersteuning bij voorkeur worden geboden.

Drie zaken zijn met betrekking tot de zorg en de ondersteuning van de zorgbehoevende cliënt van bijzonder belang: de kwaliteit, de organisatorische uitvoering en de financiële beheersing. Om het sociaal domein goed en structureel op orde te hebben, moeten deze drie zaken succesvol zijn.

De gemeente voert de regie op het totaal resultaat, de zorgvrager voert de regie op de zorg en de ondersteuning die hij van de gemeente ontvangt.

Hoewel deel uitmakend van het sociaal domein en zonder af te doen aan de integraliteit, zijn de Jeugdzorg, de Wmo en de Participatiewet als drie afzonderlijke domeinen te beschouwen. Binnen elk domein krijgen in het bijzonder de uitvoering van de specifieke zorg en ondersteuning vorm, naast de organisatorische en financiële inrichting. Om de integraliteit, organisatorisch en financieel, te monitoren en om daarop te kunnen sturen, wordt een overkoepelende, integrale control ingericht.

Voor zover regionale samenwerking noodzakelijk is, gaan wij uit van het principe 'lokaal wat kan en regionaal wat nodig is'.

Al eerder is afgesproken dat de gemeente de uitvoering van de decentralisaties en het verlenen van zorg zonder gemeentelijke aanvulling financiert uit de middelen die we daartoe van het Rijk ontvangen. Deze afspraak blijft het uitgangspunt. Het voortdurend monitoren van de uitgaven is noodzakelijk om bij de uitvoering van de nieuwe taken binnen de financiële kaders te kunnen blijven.

Minima

Wij vinden het belangrijk dat het minimabeleid en armoedebestrijding een vangnet bieden voor die inwoners die niet in staat zijn in hun eigen bestaan te voorzien. Financieel maatwerk moet er toe leiden dat mensen die hiervan gebruik moeten maken zo snel mogelijk hun leven weer op de rails krijgen. Adequate inzet van schuldhulpverlening, ook voor ZZP'ers, draagt hier aan bij. In de komende periode worden de mogelijkheden van een activerend minimabeleid onderzocht. Het minimabeleid wordt zodanig vormgegeven dat het lonend is om van een uitkering naar een baan te gaan.

Cultuur en sport

Sport en cultuur zijn belangrijk voor sociale samenhang en saamhorigheid, zowel in verenigingsverband als op individueel niveau. Cultuur en sport verbinden. Gemeente, instellingen, verenigingen en inwoners dragen er zo gezamenlijk aan bij dat iedereen hiermee een plaats in de samenleving kan vinden.

Binnen sport en cultuur in Veenendaal zijn vele vrijwilligers actief. Hun inzet wordt gewaardeerd en deze waardering wordt ook uitgedragen door het gemeentebestuur. Waar mogelijk ondersteunt het gemeentebestuur deze vrijwilligers bij opleidingen, gemeenschappelijke bijeenkomsten en verzekeringen.

Sport

Sport heeft een preventieve functie en stimuleert naast de sociale ook de emotionele en fysieke ontwikkeling van in het bijzonder jeugd en jongeren. Het uitgangspunt is dat sport voor iedereen bereikbaar is. Van verenigingen verwachten we dat zij maatschappelijke betrokkenheid tonen en zich inzetten voor activiteiten in de wijk en de buurten rond de vereniging. Deze activiteiten zijn gericht op de bevordering van de gezondheid en sociale samenhang of dragen bij aan het vroegtijdig signaleren van problemen. Het betrekken van verenigingen bij de decentralisaties in het sociale domein is hierbij uitgangspunt. De gemeente ondersteunt de sportverenigingen door, binnen de mogelijkheden, meer ruimte te geven voor het verkrijgen van inkomsten en door het meedenken over kostenverlagingen.

Cultuur

Cultuur heeft een verrijkende functie en betreft zowel de gebouwen als de mensen. Ook heeft cultuur een positieve uitstraling naar de economie. Binnen de cultuursector dient er een goede balans te zijn in de rol en positie van professionele organisaties enerzijds en de andere organisaties, zoals vrijwilligersgroepen en amateurkunstenaars anderzijds. Afstemming tussen de diverse culturele activiteiten in Veenendaal is noodzakelijk. Vanuit economisch belang en ter bevordering van de levendigheid in het centrum zijn wij voorstander van meer evenementen op vrijdag en zaterdag. Cultureel ondernemerschap en particulier initiatief zijn uitgangspunt. Wanneer culturele organisaties en activiteiten vanuit de gemeente worden ondersteund, dienen zij een actieve bijdrage te leveren aan de maatschappij. Dit kan zowel in verbindende zin, in maatschappelijke zin, maar ook in economische zin. De gemeente spant zich in om kunst voor een breed publiek toegankelijk te houden; hierbij is ook cultuureducatie van belang. Particulier initiatief is van harte welkom.

3.5 Thema: Fysieke leefomgeving

Algemeen

Bij dit thema staat de kwaliteit van onze leefomgeving centraal. Het gaat daarbij onder andere om wonen, bereikbaarheid, schoon en heel, groen, milieu en duurzaamheid.

Wonen

Wonen en leven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door de mate waarin mensen tevreden zijn met hoe en waar ze wonen. De gemeentelijke zorg op het gebied van wonen strekt zich uitsluitend uit tot de doelgroepen in de markt die niet aan geschikte woonruimte kunnen komen. Het gaat hier vooral om huishoudens met lagere inkomens en inwoners met een zorgvraag. Door het creëren van woningaanbod in het middensegment en de doorstroming hier naartoe komen er voldoende sociale woningen vrij voor degenen die deze nodig hebben. Het veranderende landelijke beleid heeft consequenties voor hen die niet zelfstandig kunnen wonen. Samen met de verzorgingsinstellingen zullen wij bekijken wat hieraan gedaan kan worden.

In de vrije sector zal marktwerking de juiste richting bepalen. De woningmarkt in Veenendaal zorgt zelf voor evenwicht in vraag en aanbod. Bij nieuwbouw blijft maximaal 30% sociale huurwoningen richtinggevend. De goede samenwerking met de lokale woningbouwcorporaties wordt deze raadsperiode voortgezet.

Groen en recreatie

Wij gaan voor behoud van het groen in Veenendaal. Het is een belangrijke factor in de afwegingen rondom de inrichting van de openbare ruimte. Verlies aan groen wordt in principe steeds gecompenseerd. Waar mogelijk willen we de bestaande omgeving 'vergroenen' en denken hierbij bijvoorbeeld aan de inrichting van tijdelijk leegstaande terreinen door middel van groen.

Voor recreatie in de omgeving zijn inwoners voor een groot deel afhankelijk van voorzieningen buiten Veenendaal. Wij zullen ons inspannen om voorzieningen in stand te houden.

Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid van en in Veenendaal is van belang voor zowel inwoners, bezoekers als ondernemers. Op regionaal, provinciaal en zo nodig landelijk niveau vragen wij hier aandacht voor. In ons verkeersbeleid zorgen we voor een evenwicht tussen auto's, openbaar vervoer, fietsers en voetgangers. Gelet op de vele verkeersbewegingen houden veiligheid en doorstroming onze aandacht. Wij betrekken bewoners en bedrijven bij nieuwe ontwikkelingen, die gevolgen kunnen hebben voor de woon- en werkomgeving.

Parkeren

In Veenendaal zijn voldoende parkeerplaatsen beschikbaar voor onze bezoekers. De parkeeroplooi vormt een urgent financieel risico. In de komende periode werken we voortvarend aan nieuwe en creatieve oplossingen voor dit vraagstuk.

Milieu en duurzaamheid

Ons doel is een duurzame en milieuvriendelijke leefomgeving in Veenendaal. De gemeente heeft een voorbeeldfunctie en neemt daarin de verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties. Duurzaamheid heeft prioriteit bij zowel het beheer van bestaande woon-, werk-,

en recreatiegebieden, als bij de (her)ontwikkeling van nieuwe. Het in gang gezette actieve beleid gericht op verdergaande scheiding van afvalstromen zetten we ook de komende periode voort.

Op basis van een op te stellen businesscase wordt in deze raadsperiode met politiek en belanghebbenden verder gesproken over het ondergronds brengen van de hoogspanningslijn.

Vastgoed

De leegstand in het gemeentelijk vastgoed vormt een financieel risico voor de komende jaren. Het ingezette beleid is vooralsnog uitgangspunt, maar nieuwe maatregelen sluiten we niet uit. Vastgoed stoten we als gemeente zo mogelijk af. Als dat niet mogelijk is, zetten we creatief in op integraal meervoudig gebruik. Dat laatste geldt ook voor de sportaccommodaties.

In het komende Integraal Huisvestingsplan Onderwijs schetsen we de contouren van de ontwikkelingen in de onderwijshuisvesting voor de komende jaren en de betekenis daarvan voor de gemeente Veenendaal. Bij leegstand van schoolgebouwen wordt gekeken naar de mogelijkheid van afstoten of van hergebruik voor bijvoorbeeld maatschappelijke doelstellingen.

Samen met ondernemers werken we aan het tegengaan van leegstand in bedrijfs- en kantoorgebouwen.

Cultureel erfgoed

De gemeente spant zich in om (industriële) erfgoed in Veenendaal te behouden. Cultureel erfgoed is ook economisch interessant. In deze raadsperiode stellen wij een visie vast op het gebied van cultureel erfgoed om mede een leidraad te zijn voor keuzes en afwegingen bij (ruimtelijke) ontwikkelingen.

Ruimtelijke ontwikkeling

Het Projectenboek geeft jaarlijks een overzicht van alle gemeentelijke projecten en de daarmee gepaard gaande risico's. We noemen daaruit met name de ontwikkelingen in Brouwerspoort en Veenendaal-Oost die ook de komende jaren belangrijk zijn voor de gemeente. Wij vinden het van belang dat nieuwe particuliere projecten niet ten koste gaan van onze gemeentelijke ambities en dat daardoor ook niet elke vrije groene ruimte wordt ingevuld.

In het project Stationskwartier hanteren we de methodiek van organische gebiedsontwikkeling. Onder het motto 'think big, act small' faciliteert de gemeente ontwikkelingen op hoofdlijnen. Kleinschalige initiatieven worden beoordeeld conform de daarvoor door de raad vastgestelde spelregels. De belangrijkste doeleinden worden gerealiseerd via participatie en met inzet van substantieel minder middelen vanuit de gemeente.

3.6 Thema: Financiën en control

Algemeen

De meerjarenraming 2014-2018 is structureel sluitend. Wij wijzen er op dat eerder genomen besluiten over de bezuinigingen juist in deze periode hun beslag zullen krijgen.

Voor de te verwachten tekorten op de parkeereexploitatie, begrafenisrechten, verhuur vastgoed en leges omgevingsvergunning komen wij in de programmabegroting 2015 met oplossingen.

Uitgangspunten financieel beleid

Voor het financiële beleid gelden de volgende uitgangspunten:

1. Een solide financieel beleid met een transparant inzicht in de kosten en geldstromen;
2. Een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming;
3. Structurele uitgaven worden met structurele inkomsten gedekt;
4. Kortingen op de rijksvergoedingen voor uitvoering van medebewindstaken worden in principe niet uit gemeentelijke middelen aangevuld;
5. Alle risico's, financieel en niet-financieel, worden periodiek in beeld gebracht. Het risicomanagement is professioneel ingericht;
6. De ontwikkeling van de schuldpositie van de gemeente wordt betrokken bij het aangaan van nieuwe financiële verplichtingen met een substantiële omvang;
7. De gemeente blijft beschikken over voldoende middelen om financiële risico 's op te kunnen vangen; als gevolg van de uitvoering van de nieuwe (zorg)taken is een goede financiële buffer noodzakelijk;
8. De minimale hoogte van de algemene reserve bedraagt € 13,5 miljoen.

Beslisboom

De volgende beleidslijn wordt gehanteerd bij het oplossen van tekorten in de begroting:

1. Primair worden de mogelijkheden gezien om de uitgaven te verminderen en inkomsten - niet zijnde verhoging van de belastingen - te verhogen; daarbij worden de volgende maatregelen in de overwegingen betrokken:
 - a. gemeentelijke taken worden efficiënter en/of soberder uitgevoerd, taken worden beëindigd, of taken worden aan anderen in de markt of de samenleving over gelaten;
 - b. in principe is het toegekende budget taakstellend;
 - c. herprioritering of herfasering van investeringen, waardoor de kapitaallasten en exploitatielasten van investeringen worden verminderd of zich later in de tijd voordoen;
 - d. het vergroten van inkomsten, niet zijnde belastingen (bijv. verdere toepassing van het principe dat de gebruiker van een voorziening meebetaalt);
 - e. maatregelen zijn gericht op het bevorderen van de maatschappelijke betrokkenheid en participatie van burgers, organisaties en instellingen; voor dit transitieproces kunnen incidenteel middelen door de gemeente ter beschikking worden gesteld;
 - f. de gemeente blijft borg staan voor de zwakkeren in de samenleving; om te voorkomen dat inwoners worden uitgesloten en niet (langer) kunnen meedoen aan de maatschappij, worden vangnetmaatregelen getroffen;

- g. de tarieven van de gemeentelijke heffingen – leges daaronder begrepen - , waar tegenover direct aanwijsbare tegenprestaties door de gemeente staan, zijn 100% kostendekkend.
2. Wanneer de maatregelen genoemd onder 1 onvoldoende blijken te zijn is boventrendmatige verhoging van belastingen inzetbaar. Dit kan echter alleen als:
- a. de bezuinigingsmaatregelen genoemd onder 1 leiden tot een onverantwoorde aantasting van de basisvoorzieningen en de kerntaken van de gemeente;
 - b. duidelijk wordt aangetoond welke concrete kerntaken en/of basisvoorzieningen met de boventrendmatige belastingverhoging in stand worden gehouden of worden gerealiseerd.